

Vergaderjaar 2025–2026

36 890

Digitaal pakket van de Europese Commissie COM(2025)835, COM(2025)836, COM(2025)837, COM(2025)838

S

BRIEF VAN STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN – DIGITALE ECONOMIE EN SOEVEREINITEIT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 mei 2026

13 maart jl. heeft het Cypriotisch voorzitterschap van de lidstaten het mandaat gekregen om met het Europees Parlement te onderhandelen over de Omnibus AI.¹ In het uiteindelijke Raadscompromis is een substantieel element aan de Omnibus AI toegevoegd. Daarom informeer ik uw Kamer hierover, conform de gemaakte informatie-afspraken. Daarnaast is door uw Kamer verzocht hierbij nadrukkelijk aandacht te besteden aan een aantal aspecten van de digitale omnibussen.

Op 6 maart jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over het verwachte Raadscompromis en hoe het kabinet dit compromis apprecieert.²

Op 30 april jl. heeft uw Kamer per brief mij en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid verzocht om op 4 mei geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen van de triloogonderhandelingen Omnibus AI. Gezien het feit dat er na de triloog op 28 april, waarin geen akkoord is bereikt, op 6 mei een nieuwe triloog plaatsvond, is ervoor gekozen om de uitkomsten van deze onderhandelingen in één brief met uw Kamer te delen.

Omnibus Digitaal & AI: tijdslijn

De onderdelen van de omnibussen bevinden zich in verschillende fasen van de onderhandelingen. De Omnibus AI is het verst gevorderd. Hierop is een Raadsmandaat behaald en de trilogon zijn eind maart van start gegaan. Tijdens de triloog van 28 april is het niet gelukt om tot een akkoord te komen. Dit zag in het bijzonder op de verplaatsing van onderdelen van bijlage I van de AI-verordening naar sectorale wetgeving, wat ik hieronder nader toelicht. Vervolgens is tijdens de triloog van 6 mei

¹ Europese Raad, Council agrees position to streamline rules on Artificial Intelligence – Consilium, 13 maart 2026

² Kamerstukken I 2025/2026, 180198

wel gelukt om tot een akkoord te komen op de Omnibus AI. Met het triloogakkoord zijn de onderhandelingen over deze omnibus nu afgerond. Naar verwachting start binnenkort de juristen-linguïsten fase voor de Engelse en Nederlandse taalversies van het voorstel.

Op de Omnibus Digitaal is nog geen Raadsmandaat behaald. Op alle onderdelen, behalve het data gedeelte, zijn de inhoudelijke behandelingen in de Raad gestart.

Omnibus Digitaal & AI: krachtenveld

In het algemeen is er breed draagvlak onder de lidstaten voor het verlagen van regeldruk en voor de Omnibussen. Dit is meermaals uitgesproken door regeringsleiders en bevestigd in de conclusies van de Europese Raad.

Het kabinet heeft de afgelopen maanden gewerkt aan het smeden van coalities met gelijkgestemde lidstaten op de verschillende onderwerpen. Dit is overwegend voorspoedig gegaan en tot nu toe zijn veel van de Nederlandse standpunten overgenomen. Voor het pauzeren van bepaalde onderdelen om een *impact assessment* te kunnen maken, is onvoldoende steun.

Omnibus Digitaal & AI: regeldrukeffecten

Voor de Omnibussen presenteert de Commissie in het algemeen geen impact assessments, omdat het gaat om urgente aanpassingen van politiek belang, die te veel vertraging zouden oplopen als er een volledig impact assessment moet worden uitgevoerd. De analyse en onderbouwing van de voorstellen wordt middels een Staff Working Document gedeeld.

In dit Staff Working Document wordt voor een deel van de maatregelen de effecten op regeldruk onderbouwd en gekwantificeerd. Deze onderbouwing bouwt voort op de al eerder uitgevoerde impact assessments van de onderliggende wetgevingen. Het kabinet is kritisch op onderdelen van de omnibussen waarvoor geen onderbouwing en kwantificering wordt aangedragen.

Omnibus AI: verplaatsing sectorale regelgeving

Het kabinet vond het verplaatsen van wetgeving uit Sectie A naar Sectie B in Annex I onwenselijk, omdat daardoor sectoren niet direct onder de verplichtingen van de AI-verordening vallen. Volgens het kabinet brengt dit naar verwachting onduidelijkheid met zich mee voor betrokken sectoren, zal dit voor (forse) vertraging zorgen en kan het ervoor zorgen dat specifieke eisen voor AI-systemen zoals de kwaliteit van data, databeheer en menselijke tussenkomst überhaupt niet worden getoetst voor deze systemen. Tijdens CRP-II van 29 april jl. was het verplaatsen van sectorale wetgeving het breekpunt waardoor geen akkoord bereikt kon worden.

Nederland heeft een door Spanje opgesteld non-paper waarin gepleit wordt tegen het verplaatsen van de sectorale wetgeving in Annex I sectie A naar sectie B, medeondertekend. Ook een aantal andere lidstaten hebben tijdens raadswerkgroepen aangegeven positief tegenover dit non-paper te staan.

Na het mislukken van de triloog-onderhandelingen op 28 april jl., heeft Nederland tijdens de CRP-II van 6 mei jl. geen bezwaar gemaakt tegen het

compromisvoorstel om alleen de Machinerichtlijn van Annex I, Sectie A, naar Annex I, Sectie B, te verplaatsen. Dit was een belangrijk punt voor andere lidstaten en het Europees Parlement. Door de druk vanuit deze lidstaten verschoof het krachtenveld op dit onderwerp snel in aanloop naar de bijeenkomst van 6 mei. Voor de verplaatsing van de Machinerichtlijn zijn in het uiteindelijke triloogakkoord waarborgen opgenomen om ervoor te zorgen dat de AI-specifieke eisen uit de AI-verordening ook verwerkt zullen worden in de Machinerichtlijn zelf. Een spoedig akkoord op de AI Omnibus was ook wenselijk gezien de naderende implementatiedeadline van 2 augustus 2026 voor de inwerkingtreding van de bepalingen van de AI-verordening en het belang van een nieuw verbod op seksuele deepfakes. Over dit laatste leest u hieronder meer.

Omnibus AI: richtsnoeren voor hoog risico AI en ernstige incidenten

In het mondeling overleg van 17 maart 2026 met uw Kamer over het behandelvoorbehoud heb ik toegezegd in te gaan op de nadere vragen van het lid Van Hattem over de richtsnoeren die worden uitgewerkt met betrekking tot het melden van ernstige incidenten voor hoog-risico AI-systemen in de AI-verordening. Zoals aangegeven in de beantwoording van de schriftelijke vragen hierover is in de AI-verordening gedefinieerd wat een ernstig incident is.³ Wanneer een incident of gebrekkig functioneren van een AI-systeem leidt tot een schending van de verplichtingen ter bescherming van de grondrechten die uit het Unierecht voortvloeien, wordt dit beschouwd als een ernstig incident. Welke grondrechten hierbij in beschouwing moeten worden genomen, is niet verder afgebakend, omdat het schenden van een verplichting ter bescherming van ieder grondrecht ernstige gevolgen kan hebben. Het is verder niet aan het kabinet om de definitie van ernstige incidenten verder in te vullen. De definitie uit de verordening is leidend en de bevoegde autoriteiten zullen deze definitie van geval tot geval toepassen.

Wanneer de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement leiden tot inhoudelijke wijzigingen op dit vlak, zal het kabinet uw Kamer hierover informeren. In principe erkent de AI-verordening alleen een schending vanuit Unierecht voortvloeiende verplichtingen ter bescherming van de grondrechten als een ernstig incident, maar aangezien er veel overlap bestaat tussen het EU-Handvest van de grondrechten en onze nationale grondrechten, zullen verschillen in grondrechtelijke bepalingen tussen lidstaten zullen daardoor geen effect hebben op deze beoordelingen. Interpretatieverschillen tussen lidstaten ten aanzien van de AI-verordening zelf kunnen evenwel optreden, maar uiteindelijk heeft het Hof van Justitie van de EU daarin het laatste woord. Wat precies valt onder «ernstige schade aan eigendommen of het milieu» is in de AI-verordening niet nader gedefinieerd, dus ook daarvoor geldt dat het uiteindelijk aan het EU Hof is om daaraan uitleg te geven.

De Omnibus AI verandert niets aan de definitie van ernstige incidenten. De definitie uit de verordening blijft onveranderd. De Europese Commissie benoemt alleen in de context van het voorstel voor de Omnibus AI dat er aan de uitwerking van verschillende richtsnoeren wordt gewerkt, waaronder een richtsnoer over het rapporteren van ernstige incidenten door aanbieders van hoog-risico AI-systemen. Hiertoe is de Europese Commissie bevoegd op basis van de AI-verordening. Dit richtsnoer zal verduidelijking geven aan aanbieders van AI-systemen hoe zij aan deze verplichting kunnen voldoen. De Europese Commissie werkt dit richtsnoer nu uit en zal het richtsnoer met de AI Board consulteren.

³ Kamerstukken I 2025/2026, 180255

Omnibus AI: Een verbod op AI-systemen die seksuele of naaktbeelden van natuurlijke personen of kinderpornografisch materiaal kunnen genereren

Er is één substantieel element toegevoegd aan het Raadscompromis nadat wij uw Kamer hebben geïnformeerd, namelijk een bestuursrechtelijk verbod om AI-systemen op de markt te brengen, die het mogelijk maken om materiaal van seksueel kindermisbruik of naaktbeelden zonder toestemming van de afgebeelde («deep nudes») te vervaardigen, manipuleren of reproduceren. Ook het Europees Parlement heeft recent voor een vergelijkbaar verbod gestemd.⁴ Bij de onderhandelingen heeft Nederland aandacht gevraagd voor de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, reikwijdte en effectiviteit van deze verbodsbepaling. Dit is ook besproken tijdens het mondeling overleg van 17 maart 2026 met uw Kamer.

De Staatssecretaris van Economische Zaken – Digitale Economie en Soevereiniteit,
W.J.M. Aerdts

⁴ Artificial Intelligence Act: delayed application, ban on nudifier apps | News | European Parliament.